

Termelési feladatok a visszatért területeken.

Írta: Istvánffy József.

Az elmúlt 22 év alatt az erdélyi és ruszinsztkói erdőkben egyaránt rablógazdálkodás folyt. Az utak és vasutak mellett fekvő állományokat úgyszólván mind letarolták. Némelyik területet később beerdősítették, a legelőnek kisajátított részek azonban pusztán maradtak, sőt róluk az ú. n. talajvédelmi, kitermelésre nem engedélyezett pásztták és foltok faállománya is eittunt a hanyag ellenőrzés következtében. A közlekedési eszközök közlelésében fekvő erdők közül általában kevesebb kárt szenvedtek a községi és urbéri erdők, de ezekben is — a román nemzetvédelmi alap vagy templomépítés céljaira — többnyire szintén túlhasználat történt. A magánerdők nagyrésze azonban — alig észlelhető kivétellel — mind áldozatul esett a román uralom alatti konjunktúrának. A helyzetkép majdnem mindenütt az, hogy a völgyek alsó, könnyen hozzáférhető helyein ma kitermelhető korú erdőt alig találunk, ellenben a felső, a nehezen megközelíthető helyeken az erdők még nagyrészt érintetlenül állanak. A fenyő természetesen kivétel, mert azt vízi úton évtizedek óta hozzák le néha a leglehetősebb helyekről is. A kitermelhető korú erdők közül az alsó tájak fafőneme: a tölgy, majdnem teljesen hiányzik. Ugyanez áll a bükkre is ilyen magasságban. A nehezen hozzáférhető helyeken és a fatenyészet felső határán még megvan a bükk, itt azonban a fenyőt dézsmálták meg erősen.

A még lábon álló erdők kihasználása természetesen nagy nehézségbe ütközik, mert feltárásukhoz nagy költséget igénylő szállító berendezések szükségesek. Az ilyen befektetések értéke azonban nem áll arányban az 1935. évi erdőtörvény értelmében engedélyezhető fahasználatokkal. Igaz ugyan, hogy a törvény 28. §-a felhatalmazza a földművelésügyi minisztert egészen rendkívüli esetekben legfeljebb 10 évi hozam egyszerre való kihasználásának az engedélyezésére, de ezt a túlvágást a törvény megszabta időn belül meg kell takarítani. Tehát az első 10 évi vágás fatömegének megfelelő értékű szállító berendezés nem amortizálható, mert a következő években olyan csekély lesz a használat, hogy egy költséges berendezés nem tartható fenn. Tegyük fel pl., hogy valakinek van 4000 kh. ősbükköse a legközelebbi vasúti állomástól 40 km-re, egy völgy felső feltáratlan szakaszán. 80 éves vágásforduló mellett az évi vágás területe 50 kh. lenne, kh-ként 240 m² fatömeget számítva, összesen 12.000 m³, vagyis kb. 850 vasúti kocsirakomány lehozható fatömeeggel. — Még meglévő, jó út mellett is alig gazdaságos a tűzifának ilyen távolságra teherautón való leszállítása, arról

meg szó sem lehet, hogy erre az évi mennyiségre fafeldolgozótelepet is létesítsünk. Ahol azonban teherszállításra alkalmas útát vagy iparvasutat kell építeni — és ez az eset áll fenn a legtöbb-ször —, ott olyan tőkebefektetésre van szükség, amelyet az erdő hozama nem bír ki. Ezen az sem változtat, hogy első évben 50 kh. helyett 500 kh.-at engedélyezhet a földművelésügyi miniszter kitermelésre, mert ezt a következő években meg kell takarítani. Vagyis a további 30 év alatt évi 50 kh. helyett csak évi 33 kh. lenne kitermelhető, tehát olyan kis mennyiség (570 vasuti kocsi), amely mellett egy költséges szállítási berendezés (iparvasut) nem törleszhető, mert ennek még a fenntartási és üzemi költségei is olyan nagyok, hogy ilyen kis mennyiség mellett a termelés nem lehet gazdaságos.

Ilyen körülmények között a kedvezőtlen fekvésű erdők kitermelésével nem is volna érdemes foglalkozni. Viszont az erdő, főképpen az ősbükkös, ha nem használják ki idejében, lassacskán a szél áldozata lesz. Evvel pedig jelentős nemzeti vagyont veszendőbe, amibe még sem lehet belenyugodni.

Mi tehát a teendő, hogy a nemzeti vagyont megmentjük és az erdő termékeit a szükségét szenvedő piacra hozhassuk, de amellett a tartamosságot és a szakszerű kezelést is biztosítsuk? A kihasználás csak akkor nem gazdaságos, ha tervezésünk csupán a kedvezőtlenül fekvő részekre terjed ki. Ha azonban az ugyanabban a fővölgyben fekvő összes erdőkkel számolunk és a szabályos állapot elérését átmenetileg *a tulajdonosokra való tekintet nélkül kívánjuk elérni, a feladat megoldható*. Azoknál az erdők-nél, amelyek a völgy alsó és esetleg középső szakaszán, jól megközelíthető helyeken állottak és ennek következtében az utóbbi 2—3 évtizedben fejsze alá kerültek, jelenleg szünetelő üzemmód van érvényben, mindaddig, amíg kitermelhető korú faállomány fejlődik ki rajtuk. Idő előtti kitermelésük, tehát tulajdonképpen a megközelíthetetlen erdők hozamának a mellőzésével történt és így nem méltánytalan dolog, ha az ezekben szünetelő vágások ideje alatt hozamterületüket a messzefekvő, feltáratlan erdőkben használjuk ki.

Ezt gyakorlatilag a következőképpen képzelem el. Az egy fővölgyre hajló erdők közül kiemelem azokat, amelyeket azelőtt és most is rendszeres gazdasági üzemterv szerint kezelnek, miután ezek valamennyije egy-egy gazdasági egység. A többi, nem üzemertervezett vagy szünetelő üzemmódban kezelt erdőt, tekintet nélkül a tulajdonosra és az egyes erdők egymáshoz viszonyított fekvésére, *egy gazdasági egységbe* foglalom és ennek a szabályos évi hozamát abból az erdőből termelem ki, amelyben eddig — fekvésénél fogva — használatokat nem lehetett gyakorolni. Teszem ezt mindaddig, amíg a többi erdőben is kihasználható korú fa-

állomány fejlődik. Vagyis az előbbi példa alapján, tegyük fel, hogy az említett fővölgyre összesen 19.000 kh. erdő hajlik. Ebből 3000 kh.-on — a tartamosság elvének az érvényesítésével készült üzemterv alapján —, a többi 16.000 kh.-ra vagy nem készült még üzemterv, vagy a túlhasználatok következtében ezen a területen ámenetileg szünetelnek benne a főhasználatok. Ebbe az erdőtestbe esik bele a már példának felhozott 4000 kh. ősbükkös, amelynek eddig — szállítási berendezés hiányában — kitermelési lehetősége nem volt. Mármost ezekre az erdőkre külön-külön és összegezve korosztálytáblázatot állítok össze, amely megmutatja, hogy a szabályos állapottal szemben mi is a tulajdonképpeni helyzet. Tegyük fel, hogy ennek eredményeképpen a következő helyzetképet nyerjük:

1—20 éves	6000 kh.
21—40 „	4000 „
41—60 „	2000 „
100 éven felül.	4000 „
	Összesen: 16000 kh.

Evvel szemben szabályos állapot a következő:

1—20 éves	4000 kh.
21—40 „	4000 „
41—60 „	4000 „
61 és ezen felül.	4000 „
	Összesen: 16000 kh.

A 20 év alatt kihasználható fordulószerű terület a feltételezett 80 éves vágásforduló mellett 4000 kh. lenne, vagyis a példának felhozott ősbükkös egész területe. Ennek a kitermelését 20 év alatt mégsem tartanám megengedhetőnek, mert a fővölgy összes erdeiben a fenti korosztálytáblázat szerint túlhasználat van, amelynek a bőjtje 20 év után jelentkezne, amikor a második fordulószerű területre 4000 kh. helyett csak 2000 kh. esne. Igazságos tehát ebben az esetben az, hogy a 2 idősebb korosztály számtani közepét vegyük a hozamszabályzás alapjául, vagyis az első és második fordulószerű területben egyenként 3000 kh. kerülne kihasználásra. Ilyenformán a példának felhozott 4000 kh. ősbükkösből 3000 kh. 20 év alatt lenne kitermelhető, 1000 kh. pedig a további 20 év alatt. Ez azt jelenti, hogy 20 éven keresztül évi 150 kh. vágással és 2550 vasuti kocsiakománnyal olyan komoly tétel kerülne kihasználás alá, amelyért már érdemes egy költséges szállítóberendezést építeni és melléje egy fafeldolgozó iparteletet létesíteni. Az első 20 év után a berendezés amortizálna és a máso-

dik 20. évre eső mérsékeltebb terjedelmű vágásból kikerülő fa-tömeget csak a fentartási és üzemi költségek terhelnék, de ezen felül még a szomszéd erdők most már kitermelhető mennyisége is táplálná ezt a berendezését.

A felhozott példában a számadatokat kissé eltorzítva vettem fel azért, hogy elgondolásom lényegét minél jobban kidomborítsam, természetesen azonban, hogy minden adott esetet külön kell tanulmányozni és a fenti elvek figyelembevételével mellett elbírálni.

*

Erzeugungsaufgaben in den heimgekehrten Gebieten. Von I. Istvánffy.

In Siebenbürgen wurden vielenorts nur die leicht zugänglichen Wälder genutzt. So entstanden in den Tälern grosse Abtriebsflächen, während die entlegenen Bestände auch heute noch nicht erschlossen sind.

Die Ertragsregelung ist in solchen Waldgebieten äusserst schwierig und könnte nach Ansicht des Verf. nur dann befriedigend gelöst werden, wenn die Betriebspläne für grössere Einheiten und unbeachtet der Besitzer aufgestellt würden.

*

Les problèmes de production sur les territoires recouverts. Par I. Istvánffy.

Dans les régions où seules les forêts accessibles ont été exploitées, il convient d'établir un plan d'exploitation embrassant une superficie étendue sans tenir compte des limites de propriété.

*

Exploitations on Returned Territories. By J. Istvánffy.

In districts, where only the woods easily to be reached were exploited, forest-organisation has to be carried out for larger areas without regard to the owners.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A m. kir. minisztérium 3.700/1941. M. E. számú rendelete az általános forgalmi adó (adóváltság) és a fényüzési forgalmi adó kulcsainak a felemeléséről, valamint e forgalmi adók jogszabályainak a módosításáról és kiegészítéséről.*

(Kivonat.)

6. §. (1) A jelen rendeletben megállapított adókulcsemeléssel érintett olyan adóköteles áruszállítások vagy munkateljesítések után, amelyek a jelen rendelet életbelépésének napja előtt teljesítettek, azonban az áruszállítás vagy munkateljesítés ellenértéke a jelen rendelet

* Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1941. évi augusztus hó 15-i 185. számában.